KALBINIS UGDYMAS

1. Bendrosios nuostatos

Kalbinis ugdymas – svarbi bendrojo ugdymo dalis, sudaranti prielaidas mokinių intelektinių ir kūrybinių galių plėtotei, emocinei, dorovinei, socialinei, kultūrinei brandai, pilietinės ir tautinės savimonės raidai.

Nagrinėdami savo tautos ir kitų tautų literatūrinį kultūrinį palikimą, pažindami kalbą kaip socialinį kultūrinį reiškinį, mokiniai suvokia istorinės atminties, tradicijų, gimtosios kalbos vertę, asmeninio indėlio į kultūros kūrimą prasmę. Mokydamiesi kitų tautų kalbų ir pažindami kultūras supranta, kad kiekviena kultūra yra savita ir unikali, įgyja daugiakalbės ir daugiakultūrės kompetencijos pagrindus. Visa tai sudaro prielaidas ugdytis dialogu, atsakomybe, kūrybingumu grįstą santykį su savosios kultūros tradicija, pagarbą bei atvirumą kitoms kalboms ir kultūroms.

Nagrinėdami, interpretuodami, vertindami ir patys kurdami įvairaus pobūdžio tekstus mokiniai ugdosi kritinio mąstymo gebėjimus. Jie nagrinėja, vertina įvairiuose šaltiniuose reiškiamų požiūrių pagrįstumą ir mokosi argumentuotai diskutuoti. Kalbų pamokose nuolat plėtojama diskusijos kultūra: mokomasi išklausyti kitą, gerbti jo nuomonę, apginti savo požiūrį, nepažeidžiant kitų ir savo paties orumo, ugdoma atsakomybė už savo pasakymų tikrumą ir tikslumą. Svarstydami tekstuose reiškiamus požiūrius, teigiamas vertybes mokiniai pažįsta bei apmąsto savo ir kitų dvasinę patirtį, kuria ir permąsto savąsias vertybes. Skaitydami grožinius kūrinius ir patys bandydami kurti mokiniai įgyja emocinės bei estetinės patirties, ugdosi vaizduotę, kūrybinį mąstymą. Nuolat plečiamas kalbų ir literatūros pažinimas, plėtojami kalbiniai gebėjimai tampa savivokos, saviugdos, saviraiškos priemone.

Mokydamasis kalbų pradinėje mokykloje mokinys įgyja elementaraus raštingumo pagrindus, išsiugdo elementarius teksto kūrimo ir suvokimo gebėjimus. Pagrindinėje mokykloje toliau plėtojami pradinėje mokykloje įgyti gebėjimai. Pagrindinės mokyklos kalbinio ugdymo paskirtis – ugdyti sąmoningą, atsakingą ir savo jėgomis pasitikintį kalbos vartotoją, puoselėtoją ir kūrėją. Mokiniai nagrinėja, kaip kalbos vartojimas priklauso nuo tikslo, situacijos, adresato, patys mokosi tinkamai ir veiksmingai ją vartoti siekdami įvairių tikslų įvairiose socialinėse kultūrinėse situacijose. Mokiniai turėtų suprasti, kad kalbų mokymasis yra asmeniškai vertingas, nes leidžia jiems pažinti save ir pasaulį, bendrauti, tobulėti, dalyvauti visuomenės gyvenime, sėkmingai veikti daugiakalbėje ir daugiakultūrėje erdvėje.

Mokantis kalbų vyksta dalykų integracija, nes kalbos temos yra iš įvairių gyvenimo sričių. Pirmiausia pabrėžtina lietuvių kalbos, lietuvių gestų kalbos, tautinių mažumų gimtosios kalbos ir užsienio kalbų, literatūros, dorinio ugdymo, socialinių mokslų ir menų dalykų integracija. Skatinamas integruotas kalbos (lietuvių, užsienio kalbų) ir kitų dalykų mokymasis. Vienos kalbos pamokose išugdyti gebėjimai gali būti perkeliami mokantis kitos kalbos. Mokiniai skatinami lyginti kitas kalbas su gimtąja, atkreipiamas dėmesys į kalbų panašumus ir skirtumus, maksimaliai naudojamasi įvairių kalbų integracijos galimybėmis padedant mokiniams perimti gimtosios kultūros patirtį ir susipažinti su kitomis kultūromis. Integracinė ašis, leidžianti integruoti įvairius mokomuosius dalykus – IT taikymas.

2. Ugdymo sritį sudarantys dalykai

Dalykas	Mokymosi metai									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Lietuvių kalba ir literatūra	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Lietuvių kalba (pagal kalbos mokėjimo lygius)	x									
Lietuvių gestų kalba	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Lietuvių kalba ir literatūra kurtiesiems ir neprigirdintiesiems										
Tautinės mažumos gimtoji kalba ir literatūra (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Užsienio kalba (pirmoji)		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Užsienio kalba (antroji)					x	x	x	x	x	x